

ΚΑΣΣΙΑΝΗ ΚΑΙ ΒΕΝΙΑΜΙΝ

[νησιωτική παράδοσις]

ΣΤΗ ΠΑΡΧΕΙ ἐν Σίφνῳ εἰς μικρὰν ἀπὸ τοῦ χωρίου τῶν Ἀξαμπέλων ἀπόστασιν ἐπὶ λαμπρᾶς θέσεως ἡ μονὴ τῆς Παναγίας τῆς ἐπικαλουμένης τῆς Βρύσεως ἢ τῆς Βρυσιανῆς. Πλουσία ἴσως ἄλλοτε, ἀναλόγως τῆς ὀλῆς τῆς νήσου καταστάσεως, σήμερον μόλις κατορθοῦσα νὰ συντηρῇ πεντάδα μοναχῶν, φροντιζόντων περὶ τῆς ὀπωσδήποτε καλῆς τῶν κελίων των καταστάσεως, ἐν ᾗ τὰ περίξ καταρρέουσι, φθίνουσιν ἐν τῇ κρατούσῃ σιγῇ τῆς ἐρημώσεως, ἀπὸ τῆς ὁποίας ἀφυπνίζονται ὑπὸ τοῦ μελαγχολικοῦ τῆς μονῆς κώδωνος, ὁ ὁποῖος πολλάκις μόνον τὸν κωδωνοκρούστην ὀδηγεῖ εἰς τὸν ἐν τῷ μέσῳ τῆς αὐλῆς ναὸν, ἵνα συνεχίσῃ τὴν κατὰ τύπους ἐπαναλαμβανομένην ἀπὸ ἐτῶν μακρῶν προσευχὴν του.

Εἶνε ἐξοχος ἡ θέσις αὐτῆς καὶ τὸ πρῶν, ὀλίγον πρὸ τῆς ἀνατολῆς τοῦ ἡλίου, καὶ πρὸς τὴν ἐσπέραν ὅτε αἱ τελευ-

(*) ΣΗΜ. — Ὁ διακεκριμένος γυμνασιάρχης Πειραιῶς κ. Ἰάκ. Χ. Δραγάτης, γνωστὸς ἐν τῷ κόσμῳ τῶν γραμμάτων διὰ τὴν εὐρείαν παιδείαν καὶ ἐκ πλείστων δημοσιευμάτων φιλολογικῶν, ιστορικῶν καὶ ἀρχαιολογικῶν, ἐτίμησε καὶ ἄλλοτε τὸ ἔργον ἡμῶν διὰ τῆς πνευματικῆς αὐτοῦ συμμετοχῆς. Οἱ πολλαχοῦ φίλοι καὶ συνεργάται τοῦ Ἡμερολογίου θὰ γνωρίσωσιν ἤδη διὰ τῆς παρατιθεμένης εἰκόνας τὸν πολῦτιμον καὶ συμπαθῆ αὐτοῦ συνεργάτην.

ταῖαι του ἀκτῖνες ἀποχαιρετίζουσι τοὺς τόσας ἀναμνήσεις διὰ τὸν τόπον περικλείοντες τοίχους αὐτῆς. Ἐπὶ λόφου βραχέως πρὸς τὸ ΒΑ ἰδρυμένη περιβάλλεται ὑπὸ κτημάτων ἀνηκόντων τὸ πλεῖστον εἰς αὐτὴν καὶ καλλιεργουμένων ὑπὸ τῶν μοναχῶν. Κῆποι τινες κάτω εἰς τὴν χαράδραν, ἀρκετὰ ἀνθηραὶ ἄλλοτε, πηγὴ ὕδατος ἀπὸ τῆς ὁποίας καὶ τὸ ὄνομα τῆς μονῆς, ἐλαιόδενδρα περικοσμοῦντα τὰ ἀντικρὺ τῆς μονῆς ὑψώματα, φθάνοντα μέχρι τοῦ κάτω παρερχομένου πρὸ αὐτῆς χειμάρρου, ἔνθα ἀνθοῦσιν ἠδελφωμένοι τοῦ Ἀπόλλωνος ἢ δάφνη μετὰ τῆς εὐόσμου λύγου. Ὑπὲρ τὸν χειμάρρου κατατείνεται ἀφελῆς, ἀπλῆ, λιτῆ ἢ ξυλίνη γέφυρα ἢ δι' ἀνάπλους καὶ ἀποκρῶτου ὁδοῦ ἄγουσα πρὸς τὴν μονήν, ἔξοχος ἐν τῇ ἀπόψει αὐτῆς τῇ παρουσιαζομένῃ τῷ καταβαίνοντι ἀπὸ τῆς μονῆς. Ἐκεῖνο ὁμως τὸ ὅποιον θέλγει, ἐκπλήσσει, θαμβοῖ, εἶνε ἢ πρὸς ἀνατολὰς θεὰ ἀπὸ τῆς αὐλῆς τοῦ μοναστηρίου κάτωθεν παλαιᾶς μεγαλῆς συκαμινέας. Πανοραματικὴ ἀληθῶς ὄψις, ἀπατώσα πρὸς στιγμὴν, ἐὰν τύχετε καθ' ἣν ὦραν ὁ ἥλιος σπεύδει πρὸς τὴν δύσιν. Μεταξὺ τῶν διανοιγομένων δειράδων τῶν ἔνθεν καὶ ἔνθεν δύο ὑψωμάτων, τῶν ἀπὸ τῆς κορυφῆς μέχρι τοῦ βάθους τῆς φάραγγος, τῆς πρὸ ὑμῶν ἀπλουμένης, φερόντων τὰ δείγματα τῆς φιλοπονίας τῶν κατοίκων τῆς πετρώδους νήσου, παρουσιάζεται ἰδίαν τινὰ αἰγλήν περιβεβλημένη, ἡ μὲν ἡμακρυσμένη κώμη τῆς νήσου, τὸ Κάστρον, ἐπὶ τῆς κορυφῆς ὠραίου λόφου, μακρὰν ἐκεῖ κάτω, ἔνθεν καὶ ἔνθεν αὐτοῦ δ' ἐν τῷ βάθει τοῦ πίνακος ἡ ἀνταύγεια τοῦ κυανοῦ τοῦ πόντου, ἐν τοιαύτῃ ἀρμονίᾳ πρὸς τοὺς πέριξ χρωματισμούς, ἧς ἀδύνατος ἡ περιγραφή καὶ εἰς τὸν τελειότερον κάλαμον καὶ εἰς τὴν τεχνικωτέραν γραφῖδα.

*

* *

Ἄλλὰ τίς ὁ ἰδρύσας τὴν μονήν ταύτην καὶ πότε καὶ πῶς ἰδρύθη; Οὐδεὶς ἀκριβῶς γνωρίζει τὰ κατ' αὐτὴν, διότι ἄλλως οὐδ' ἐκ τοῦ κώδικος τῆς μονῆς ἐξάγεται τι. Ὑπάρχει ὁμως παράδοσις τις ἐν τῇ νήσῳ, περιβαλλομένη τὸ ἔνδυμα τῶν συνήθων τοιούτων, ἐν τῇ ὁποίᾳ ἴσως κρύπτεται ἡ ἀλήθεια τῶν κατὰ τὴν ἰδρυσιν αὐτῆς, καὶ ἦν πάνυ προθύμως προσφέρει ὁ ἡγούμενος αὐτῆς πατήρ Ἰωαννῆσιος μετὰ τῶν χρυσιζόντων ὠραίων τεμαχίων τῆς μελόπηττάς του καὶ τῶν εὐχύμων καὶ εὐγέστων

σύκων του, ἐὰν ἐπισκεφθῆτε αὐτὸν εἰς τὸ ὄντως ἀρχοντικὸ
κελλί του, ἀπὸ τοῦ ὁποῖου ἢ ἀποψὶς κάτω, μέχρι τοῦ Κάστρου
καὶ τῆς θαλάσσης. εἶνέ τι θεσπέσιον.

Κατὰ τὴν παράδοσιν λοιπὸν * * ταύτην πρὸ τριακοσίων εἴκοσι
καὶ ἐνὸς ἐτῶν ὑπῆρχεν ἐπὶ τῆς θέσεως ταύτης ναῖσκος ἐξοχι-
κὸς τιμώμενος ἐπ' ὀνόματι τοῦ ἀγίου Βλασίου, παρὰ τῷ ὁποίῳ
μικρὸν κελλίον, ἐν ᾧ ἐμόναζε γυνή τις, τίς οἶδε πῶς μακρυν-
θεῖσα τοῦ κόσμου, Κασσιανὴ ὀνόματι, ἀφωσιωμένη εἰς τὰ τοῦ
ναίσκου, περιερχομένη τῆς νήσου τὰς κώμας, ἵνα συντηρῇ αὐ-
τὸν καὶ ἀποζῶσά ἀπὸ τῶν βοηθημάτων τῶν χριστιανῶν. Ἦσυχος
ἐκεῖ πέραν διῆγε τὸν βίον, ὅτε πρωΐαν τινά, ἐν ᾧ ἐκάθητο πρὸ
τοῦ κελλίου αὐτῆς, αἴφνης ἀκούει βήματα σπεύδοντος πρὸς τὰ
ἐκεῖ καὶ μετ' ὀλίγον ἔχει πρὸ ἑαυτῆς ξένον, ὁ ὁποῖος ἐκ τῆς
περιβολῆς καὶ τοῦ ἐξωτερικοῦ ἐφαίνετο ὅτι τὸ πρῶτον τότε
ἤρχετο εἰς τὴν νήσον. Ἡ μορφή αὐτοῦ ἐδείκνυε κόπωσιν· πνευ-
στιῶν ἐρρίφθη ἐπὶ τῆς πρὸ τοῦ κελλίου προεξεχούσης περὶ οὐ-
λας καὶ ἐζήτησεν ὕδωρ, ἵνα δροσισθῇ. Ἡ Κασσιανὴ ἔσπευσεν
εἰς τὴν ἐγγὺς πηγὴν καὶ προσήνεγκεν ὕδωρ εἰς τὸν ἐξηγητη-
μένον ὁδοιπόρον. Παρέχει εἰς αὐτὸν ὅ,τι ἡ ξενία ἀπῆται κατὰ
τὴν ἡμέραν ἐκείνην, μανθάνει δὲ παρ' αὐτοῦ ὅτι λέγεται μὲν ἐν
Βασίλης (κατὰ τὴν τοῦ ἡγουμένου διήγησιν μὲν ἐν Βα-
σίλης) ὅτι ἦλθεν μετὰ τοῦ πλοίου αὐτοῦ· ὅτι προσωρμίσθη
πρὸς τῆς νοτίας παραλίας τῆς νήσου μέχρις οὐ εὔρη τὸν κατάλ-
ηλον ἄνεμον πρὸς ἀπόπλου, διότι ἐναντίος ἄνεμος ὠδήγη-
σεν αὐτὸν ἐκεῖ ὅτι ἐκ περιεργείας ὠθούμενος ἔφθασε μέχρι
τῆς θέσεως ἐκείνης. Ἡ μοναχὴ χριστιανικώτατα παρεχώρη-
σεν εἰς τὸν ξένον τὸ κελλίον τῆς πρὸς ἀνάπαυσιν, περιποιη-
θεῖσα αὐτὸν δι' ὅλης ἐκείνης τῆς ἡμέρας. Τῇ ἐπιούσῃ ὁ μισέ
Βασίλης καὶ τὴν Κασσιανὴν καὶ τὴν Σίφνον καταλιπὼν ἀπε-
πλεεν ἐκεῖθεν οὐρίου πνεύσαντος ἀνέμου.

Τὰ πράγματα ὁμῶς μετεβλήθησαν ὀλίγον χρόνον μετὰ τὴν
ἀναχώρησιν αὐτοῦ. Τὸ ἦσυχον ἀναχωρητήριον τῆς Κασσιανῆς
ἀντήχησεν ἡμέραν τινὰ ἀπὸ κλαυθμηρυσμούς βρέφους νεογεννή-
του. Ἡ Κασσιανὴ εἶχε γείνη μήτηρ. Προσηγοῦς, καλοῦ, φαί-
νεται, ἐξωτερικοῦ καὶ ἀγαθῆ ὡς ἦτο προῦκάλεσε τὴν συμπά-

θειαν τοῦ ὄδοιπόρου. Ἦρκει ὁ μικρὸς ἐκεῖνος χρόνος τῆς συν-
 γαντήσεως των, ἵνα συνδέσῃ αὐτοὺς ἀρρήκτως. Ἡ ἡρεμία καὶ ἡ
 ἀγάπη καὶ ἡ ἄρμονία, εἰς ἣν τὰ περὶ τὸν ναῖσκον τοῦ ἁγίου
 Βλασίου ἦσαν βεβυθισμένα, εἰς ἣν αὐτὴ ἡ περίξ φύσις, ζωντανή
 ὄλη, νομίζεις, προῦκάλει, ἐνεφυσήθη εἰς τὰς καρδίας των, καρ-
 πὸς δὲ ταύτης τὸ νήπιον, ὅπερ οἱ παρερχόμενοι κάτωθεν τῆς
 θέσεως ταύτης διὰ τὸν ὄρμον τοῦ Φάρου, ἢ ἀπὸ τὸ Παναϊδάκι
 καὶ τὸ περιβόλι τῆς Βρύσης διὰ τὰ εἰς τὸν Θόλον καὶ τοῦ Πο-
 θητοῦ κτήματά των, εἶδον πολλάκις ἐν χερσὶ τῆς Κασσιανῆς.
 Καὶ πρέρχονται ἐννέα ὄλα ἔτη, ἔτη θλίψεων διὰ τὴν Κασ-
 σιανήν, διότι δὲν ἐγνώριζε πῶς νὰ ἀναθρέψῃ τὸ ὀσημέραι αὐ-
 ξανόμενον παιδίον, καίτοι ὁ πατὴρ αὐτοῦ καθ' ὄλον τοῦτο τὸ
 χρονικὸν διάστημα ἔπειπε τὰ πρὸς διατροφήν τοῦ τέχνου του,
 διότι περιεφρονεῖτο ἐν τῇ νήσῳ διὰ τὴν πρᾶξ.ν της. Μετὰ τὴν
 πάροδον τῶν ἐννέα τούτων ἐτῶν ἔρχεται εἰς τὴν Σίφνον καὶ
 πάλιν ὁ μισὲ Βασίλης καὶ ἀναπτεροῦνται αἱ ἐλπίδες τῆς Κασ-
 σιανῆς, ἐλπίζουσης, ὅτι ἐμελλε νὰ μεταβληθῇ πῶς ἡ κατά-
 στασις της, ἢ μένοντος ἐκεῖνου μετ' αὐτῆς καὶ τοῦ τέχνου των
 ἐν Σίφνῳ ἢ συμπαραλαμβάνοντος καὶ ταύτην μεθ' ἑαυτοῦ. Οὐ-
 τε τὸ ἐν ὅμως ἐγείνεν οὔτε τὸ ἕτερον. Πρωίαν τινὰ ἐγερθεῖσα
 ἐθρήνησε τὴν τελείαν ἀπομόνωσίν της. Τὸ ξένον πλοῖον εἶχεν
 ἤδη ἀπάρει ἀπὸ τὸν παρὰ τὸ Κάστρον ὄρμον τῆς Σαράλλας μετὰ
 τοῦ σκληροῦ πατρὸς συναποκομίζοντος τὸν υἱὸν του, τὸν Βε-
 νιαμὶν ἐπικληθέντα. Καὶ ἐπανερχεται οὕτως ἡ ἀτυχῆς εἰς τὴν
 πρώτην αὐτῆς θέσιν καὶ θρηνεῖ, καὶ θρηνεῖ διαρκῶς καὶ προ-
 σεύχεται καὶ γονυπετῆς βρέχει νύκτα καὶ ἡμέραν τοῦ ναῖσκου
 τὸ ἔδαφος διὰ τῶν δακρύων της καὶ ἀντηχοῦσιν οἱ περίξ λόφοι
 ἀπὸ τοὺς θρήνους της.

Δώδεκα ὄλα ἔτη ὁ Βενιαμὶν^{* *} περιήρχετο διαφόρους τόπους ἐν
 τῷ πλοίῳ τοῦ πατρὸς του. Δώδεκα ὄλα ἔτη ἐζήτει παρὰ τούτου
 νὰ ἐπανάδῃ τὴν μητέρα του. Τὸ υἱὸν φίλτρον, ἡ ἀγάπη ἐκεῖνη
 ἡ ἄρρητος πρὸς τὴν μητέρα, ἀντὶ νὰ ἀποσβεσθῇ καθ' ἐκάστην
 ἐδιπλασιάζετο. Τῆς μητρὸς του τὸ ὄνομα ἦτο πάντοτε εἰς τὸν
 νοῦν του ταύτην καὶ μόνην ἀνελογίζετο ἡ μυστηριώδης ἐκεῖνη
 ἐλξις πρὸς τὸν ἀδύνατον μητρικὸν κόλπον πολλάκις ὤθησε
 τὸν ἐν νεανικῇ πλείον ἡλικίᾳ Βενιαμὶν νὰ καταλίπῃ τὸ πλοῖον

τοῦ πατρὸς του, ὅστις ἔτρεχεν ἐδῶ καὶ ἐκεῖ, ἵνα αὐξήσῃ τὰ χρήματά του, ἵνα ἀποκτήσῃ μεγαλειτέραν περιουσίαν. Καὶ ἐπὶ τέλους ὑπερενίκησεν ἡ ἀγάπη πρὸς τὴν μητέρα. «Νὰ μὲ πᾶς ἀπὸ 'κεῖ ποῦ μὲ 'πῆρες» ἀπήτησεν ἀπὸ τὸν πατέρα του. Καὶ ὑπεχώρησεν ὁ πατήρ καὶ ἦλθον εἰς Σίφνον. Οὐ μόνον δὲ τοῦτο ἀλλὰ καὶ πείθει αὐτὸν νὰ παραχωρήσῃ τὰ μετὰ τόσων κόπων ἀποκτηθέντα χρήματα, ὁλόκληρον τὴν περιουσίαν του, εἰς τὸ μόνον τέκνον τὸ ὁποῖον εἶχε. Διὰ τῶν χρημάτων τούτων τοῦ μισοῦ Βασίλη ἐκτίσθη ἡ μονὴ τῆς Βρύσειως καὶ κτίτωρ αὐτῆς ἀναγράφεται ὁ Βενιαμίν οὗτος περιβληθεὶς τὸ σχῆμα τοῦ μοναχοῦ, οὐχὶ δὲ καὶ τὸ τοῦ ἱερομονάχου, ἄτε προσελθὼν ἐκ παρανόμου γάμου, κατὰ τὴν μετὰ πολλῆς φροντίδος γινομένην προσθήκην τοῦ ἡγουμένου.

Αὕτη εἶνε ἡ φερομένη παράδοσις περὶ τῆς ἱερᾶς ταύτης μονῆς, ἣτις φαίνεται ὅτι ἐπὶ μακρὸν συνετηρήθη ἐν καλῇ καταστάσει. Καὶ βιβλιοθήκην δὲ καλὴν εἶχεν, ἧς ὅμως μόνον ὀλίγιστα ἐντελῶς κατεστραμμένα βιβλία μακαρίως καλύπτει στρῶμα παχὺ κονιορτοῦ ἐν θριπηδέστω κιβωτίῳ ἐγκαταλελειμμένου πρὸς Δ. τοῦ ναοῦ κελλείου. Εἰς συμπλήρωσιν τῆς ὅλης ἀφηγήσεως ὁ ἀγαθὸς ἡγούμενος ἐπιδεικνύει ἄξιον θείας φελόνιον ἱερατικόν, ἐπὶ τοῦ ὁποίου δὲν γνωρίζει τις τί πρῶτον νὰ θαυμάσῃ, τὴν ἀκρίβειαν τῶν σχημάτων, τὴν ἀρμονίαν τῶν χρωμάτων, τὴν τέχνην τῆς ἐξεργασίας ἢ τὴν διατήρησιν αὐτοῦ, εἰς τοιοῦτον βαθμὸν ὥστε νὰ νομίζῃ τις ὅτι νεωστὶ ἐξῆλθε τῶν χειρῶν τοῦ τεχνίτου. Καὶ ὅμως, κατὰ τὴν παράδοσιν, εἶνε ἔργον τῶν χειρῶν τῆς Κασσιανῆς, ἣτις, μετὰ τὸ παράπτωμα αὐτῆς, ἐπέβαλεν ἐαυτῇ τὴν τιμωρίαν νὰ ἐργάζεται, νὰ ἐργάζεται διαρκῶς, ὡσάντις ἔπαυσεν ἀπὸ τὴν προσευχὴν, ὡσάντις ἐζήτηι ἀνακούφισίν τινα, εἰς ἐκτέλεσιν τοῦ ἀριστοτεχνήματος ἀληθῶς τούτου, ὅπερ εἶνε ἄξιον πολλῆς προσοχῆς καὶ πολὺ καλλιτέρας τύχης.

Ἐν Πειραιεῖ τῇ 27 76ρίου 1901.

ΙΑΚ. Χ. ΔΡΑΓΑΤΗΣ